

Salon vanhusneuvosto 18.02.2021
esittelijä vanhusneuvoston puheenjohtaja

Vanhusneuvoston toimintakertomus sekä Vanhuspalveluiden arviointikertomus

1:Vanhusneuvoston toiminta vuonna 2020

Kokoukset

Vuoden aikana oli viisi vanhusneuvoston kokousta.

Kokousten ajankohdat ja aiheet:

- 14.1. 2020:
  - Vanhuspalveluiden kehittämisohjelma tuleville vuosille.
  - Kaupunkitiedotteen ilmestymiskertojen määrän vähenemiseen vaikuttaminen
  - Vanhuspalveluiden hoivakiinteistöt.
  - Vanhusneuvoston osallistaminen tulevilla valmisteluissa.
  - Vanhuspalveluiden asiakasmaksut
  - Oppimisympäristöselvitys (ikäihmiset huomioimatta)
  - Kotihoidon turvapalvelut
  - Ikäihmisten digipalvelut ja niihin kouluttautuminen

- 18.2.2020:
  - Sosiaali- ja terveystieteiden toimintakertomus, hyvinvointi raportti,
  - Arviointikertomuksen laadinta vuodelta 2019
  - Vanhusneuvoston osallistuminen vanhuspalveluiden hoitopaikkojen suunnitteluun ei onnistunut

- 3.3.2020:
  - Tilinpäätös v 2019
  - Kaupunginhallituksen vanhuspalveluiden EVA uksesta pyytämä lausunto (kaupunginhallituksen iltakouluun 23.3 2020)
  - Kokoontumis- tila asiaa
  - HOWZ pilotti hankkeeseen osallistuminen Salosta 10 osallistujaa
  - Postin jakelupalvelu ja en palveluiden heikkeneminen ikäihmisten näkökulmasta

- 22.9.2020:
  - Lautakunnan jäsenten kokemukset koronasta
  - Koronan vaikutukset Eläkeläisyhdistysten toimintaan
  - Salon kaupungin omavalvonta vanhuspalveluiden yksiköissä. Vanhuspalveluiden valvontasuunnitelman luonnos
  - Salon kaupungin koronakysely yli 70 vuotiaalle
  - Salon kaupungin talousarvio
  - Öljylämmitys luopujan avustus omakotiasujille
  - Ateriapalveluiden kilpailutus käynnissä
  - Vanhusten asuntojen vuokrakorotukset
  - Puheenjohtajan terveiset Maahanmuuttajaneuvoston yhteiskokouksesta
  - Kulttuuriryöntekijöiden työnkuvat eivät huomioi eläkeläisiä
-
- 3.11.2020:
  - Sote johtaja Jussi Mattila esittäytyi. Vanhusneuvosto esitti huolensa ikäihmisten eläköityessä jäävät säännöllisen terveystarkastuksen ulkopuolelle. Toivotaan vanhusneuvola.
  - Valtioneuvoston Sote uudistuksen tavoitteet
  - Vanhuspalveluiden odotusajat, ym tilastotietoa
  - Ikäihmisten harrastusmahdollisuuksien väheneminen. Harrastustiloille kesken vuotta tullut tilavuokra. Korona pandemian pahentaessa tilannetta.

Yleisötilaisuudet vierailut tapaamiset ja yhteistoiminta

Kaikki tilaisuudet jouduttiin korona pandemian vuoksi perumaan

Vanhusneuvoston puheenjohtaja

Osallistui Varsinais-Suomen eläkeasiain neuvottelukunnan Teams neuvotteluihin. Tärkeimpänä asiana maakunnallisen vanhusneuvoston perustaminen sen rooli- ja toimintaedellytysten takaaminen uuden Sote aluemallin tullessa voimaan.

Lausunnot, kannanotot ja esitykset

Vanhusneuvostolta pyydettiin lausuntoa Vanhuspalveluiden EVA sta

Tiedotus

Vanhusneuvostolla ei ole omia internetsivuja. Kaupungin sivuilla on vanhusneuvosto-sivu, jossa on pöytäkirjat, toimintasääntö, vanhusneuvoston kokoonpano sekä vanhusneuvoston esite.

Vanhusneuvoston kokoonpano

Salon kaupungin vanhusneuvosto 2017-2021

Salon kaupungin edustaja/esittelijä

Marita Päivärinne

Sihteeri

Minna Lähdemaa

Sosiaali- ja terveyslautakunta edustaja

**Sanna Merikallio-Tepponen kokoukseen
4/2020 siitä eteenpäin Mira Aaltonen**

Eläkeliitto ry:n Salon yhdistykset

Jari J Laiho

Leena Oksanen

Salon alueen eläkeläiset ry

Raili Suontausta

Sirpa Koski

Salon eläkkeensaajat ry

Sirpa Kallio

Pekka Lintunen

Salon kansalliset seniorit ry

Raili Heikinheimo

Heikki Lange

Salon veteraaniyhdistykset

Kari Virtanen

Risto Hellström

2: Vanhusneuvoston lausunto vanhuspalveluiden toteutumisesta vuonna 2020 Salossa

Lain veloitteet: ” Lain ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista mukaan: 11 § vanhusneuvosto on otettava mukaan 5 §:ssä tarkoitettun suunnitelman ikääntyneen väestön tukemiseksi valmisteluun ja 6 §:ssä tarkoitettuun palvelujen riittävyden ja laadun arviointiin.”

Vanhuspalvelulain mukaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on vuosittain arvioitava iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyttä ja laatua alueellaan. Palvelujen laadun ja riittävyden arvioimiseksi kunnan on kerättävä säännöllisesti palautetta palveluja käyttäviltä, heidän omaisiltaan ja läheisiltään sekä kunnan henkilöstöltä. Lisäksi kunnan on koottava tiedot palveluihin käytetyistä taloudellisista voimavaroista sekä henkilöstön määrästä ja koulutuksesta. Arvioinnissa on lisäksi otettava huomioon sosiaaliasiamiehen vuosittaisessa selvityksessä esitetyt havainnot.

Vanhuspalveluiden johtaja esitteli kokouksessa 02.02.2021 arviointiin käytettävät asiakirjat:

Salon kaupungin vanhusneuvoston jäsenille jaettiin vuoden 2020 toimintakertomusaineisto. Sosiaaliasiamiehen raportti (osto palvelu Merikratos OY) ei ollut vielä valmistunut.

Yleistä;

Korona pandemia heijastuu kaikin tavoin koko kertomusvuoden toimintaan.

Painopistealueina kuluneena vuonna olivat ennakoiva ja toimintakykyä edistävä toiminta, kotona asumisen tukeminen, monimuotoisten asumisratkaisujen kehittäminen sekä ympärivuorokautisen hoivan tarjoaminen riittävän kattavasti.

Salon kaupungin sosiaali- ja terveystalvveluiden SHQS-laaduntunnustus. on voimassa 12.11 2022 asti.

Alueellisena palveluohjaustoimintona kaikkien vanhuspalveluiden asiakkaiden yhteydenotot ohjautuvat keskitetysti Varsinais-Suomen iäkkäiden palveluohjauspuhelimeen 2019 vuodesta alkaen. Tämä asia on edelleen suurelle osalle tuntematon asia.

Lääkäriin pääsyn odotusajat vaihtelevat alueittain suuresti terveysasemien välillä.

Tavallisen palveluasumisen palveluseteli

myönnettiin 10 kpl Määrärahaa jäi käyttämättä koska soveltuvia paikkoja ei ollut tarjolla

Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärä laski hieman edellisvuodesta 856 (2019 /867) (2018/ 877). tilapäisen kotihoidon asiakasmäärä lisääntyi 109 (2019/ 104) (2018/112).

Tukipalveluasiakkaita oli 1003 (2019 /979).

Käyntien kesto on pysynyt keskiarvoltaan lähes samalla tasolla jo vuosia 20,1min/kerta (2019 /19,2)

Omaishoidon asiakasmäärä lisääntyy edelleen 446 (2019/ 412) (2018 /404). omaishoidettavien lakisääteisten vapaapäivien määrä on vähentynyt 4512 (2019/ 5153) (2018 /4376).

Omaishoidon lakisääteinen valmennus järjestettiin ensimmäistä kertaa kaupungin toimesta.19 osallistujaa.

Omaishoidossa on toiminut 2 tukihenkilöä. 325 hoitopäivää (2019 /326)

Koti- ja omaishoidon palveluohjaus

RAI-Screener mittarin käytön vakiintui omaishoidossa v.2019.

Vuonna 2020 oli hoitoneuvotteluita osastolla, toimistolla ja kotikäyntejä yhteensä 530 (2019/780).

Perhehoito asiakkaita oli 3 (2019 5).

Ympäri vuorokautisen hoidon laitospaikat pysyivät ennallaan 229 (2019 /229).

Osto palveluiden osuus kasvoi 118 (2019/114) näistä 31 Palvelusetelipaikkoja (2019 37)

Vuoden aikana käsiteltiin 373 (2019/372) asiakkaan hakemusta.

Muistitoiminta muistikoordinaattorin asiakkaita oli 182

Kotikuntoutus tukee kotona asumista, sekä nopeaa kuntoutusta sairaalasta kotiuduttaessa. Asiakaskontakteja oli hieman vähemmän,5906. Asiakkaita 881, (2019/6711) (2018/6422) kpl,

Veteraanien Kuntoutuksessa oli 38 (2019/59) veteraania.

Määrärahaa oli käytettävissä 132379,80 (2019/148878) €.

Kaupunki avusti 36veteraania yhdellä avokuntoutus jaksolla, jalkahoito- ja hammashuollon osalta yht.13522,08€

Rintamaveteraanien kotona asumista tuettiin 54 asiakkaalle annetuilla avopalveluilla

Määräraha oli 1200000 euroa ja anomuksesta lisämäärärahaa myönnettiin 250 000 euroa.

RAI toimintakykymittari 2020 RAI vakiintui osaksi asiakkaan hoidon suunnittelun toteutusta.

Lääkeautomaatio Evondos lääkeautomaatteja oli käytössä 6-7. Toistaiseksi asiakkaaksi ei ole jonoa

Tukipalvelut avaimetonta kulunhallintaa ei säästösyistä toteutettu

turvapalvelun hälytyksiä oli 9811 kpl, joista auttaja soitettu 1355 kertaa. Auttaja käyntejä oli 967.

Vanhuspalveluiden palvelurakenne ja kehittämisohjelma käynnistettiin 2019. 2020 asia ei edennyt päätöksentekoeleimiin.

Tavoitteiksi asetetut kotona asumisen tukeminen sekä kotihoidon resurssien tehokas käyttö näkyvät toteutuneen. Väestön ikääntyessä asiakasmäärä tulee arviolta lisääntymään kotihoidossa ja palveluasumisessa n. 20 asiakkaalla vuosittain.

Henkilökunta ikääntyy. Samalla lisääntyvät sairauspoissaolot. Lyhytaikaisten sijaisten rekrytoinnissa on vaikeuksia. Tätä auttamaan on perustettu v.2018 20 hoitajan hoitajapooli.

Palvelurakennetarkastelua

Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi vuosille 2017–2019 ei aseta enää määrällisiä kattavuustavoitteita kunnille.

Palvelurakennetta on Salossa tietoisesti muutettu kotona asumisen suuntaan. Vuonna 2008 Salossa (nykymuotoinen) kotona asui 89,4 % 75 vuotta täyttäneistä, vuonna 2018 vastaava luku oli 92,1 %.

Ympärivuorokautisen hoidon kokonaiskattavuus on 7,6% josta 4,3% tehostetussa palveluasumisessa. (Varsinais-Suomi 8,1% /7,1%)

Keskimääräiset odotusajat 1.1 – 31.12.2020 (sulkeissa vuoden 2019 luvut):

- Omaishoidon tuki 18 vrk (15 vrk)
- Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut 46 vrk (40 vrk)
- Ympärivuorokautinen hoito 41 vrk (24 vrk)

Kotihoidossa asiakkaat ovat saaneet heille myönnetty kotihoidon palvelut alle kolmen kuukauden määräajassa.

Kasvavaa tarvetta ympäri vuorokautiseen hoitoon pitää tarkastella esim. palvelusetelin käytön lisäämisellä. Henkilöstömitoitus on ympärivuorokautisen hoidon kaikissa yksiköissä suosituksen alarajan ylittävä.

Vanhuspalveluiden suunnitelmaan kirjatuista toimenpiteistä suurin osa on toteutunut.

Korkeampaa päätäntävaltaa vaativa palveluverkkoselvitys ei edennyt.

Yhteenvedona todetaan, että kaupungissa palveluiden riittävyys ja laatu on käytössä oleviin taloudellisiin mahdollisuuksiin nähden valtakunnan keskiarvon ylittävä. Omaishoidon tukemiseen tulee edelleen kiinnittää lisää huomioita. Vanhuspalveluissa talous on ollut hallittua pitkälti johtuen tehdyistä rakennemuutoksista.

Neuvosto seurasi omatoimisesti kertomusvuonna myös kaupungin eri hallinnon alueilla tapahtuvaa päätöksentekoa vanhusten näkökulmasta. Vanhusneuvosto velvoitti vanhusneuvoston jäsenet perehtymään eri hallintokuntien valmisteluihin. Vanhusneuvostolta pyydettiin 1 lausunto Vanhusneuvoston näkemyksen mukaan edelleen useiden asioiden valmisteluissa olisi pitänyt noudattaa vanhuspalvelulakia koska käsiteltävät asiat koskettivat myös ikäihmisiä.

ESITYS:

Vanhusneuvosto toteaa, että tehdyn selvityksen perusteella iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen riittävyys ja laatu ovat Salossa tyydyttävällä tasolla.

Palvelujen saatavuudessa viive on kasvanut edellisvuosista. Asiakaspalaute on ollut pääasiassa myönteistä. Lisäksi hoitotyön laatu on yli valtakunnan keskiarvon. Kuitenkin huomioitavaa on, että keskimääräiset odotusajat ovat pidentyneet. Huonoin tilanne on ympärivuorokautinen hoito 41 vrk suosituksen ollessa 30 vrk !

Vanhusneuvosto esittää huolensa siitä, että tavallisen palveluasuisen palveluseleitä ei pystytty myöntämään määrärahan edellyttämää määrää koska soveltuvia paikkoja ei ollut tarjolla.

Lisäksi kiinnitetään huomiota henkilöstön jaksamiseen ja esitetään, että työtyytyväisyyteen kiinnitetään jatkossa edelleen huomiota.

Vanhusneuvosto ei edelleenkään hyväksy sitä, että vanhusten palvelujen taloudelliset voimavarat eivät lisääntyneet väestön kasvaessa.

2019 lopussa esitelty Vanhuspalveluiden kehittämissuunnitelma 2020-2025 ja vanhuspalveluiden tilaratkaisut ja tarveselvitys johdosta Vanhusneuvosto laati erillisen lausunnon kaupunginhallitukselle. Valmistelussa ja Suunnittelussa ei kertomusvuonna kuitenkaan tapahtunut etenemistä Talousarviossa ei huomioitu vääjäämättä tulevia suunnittelu ja rakentamisvarauksia.

Vanhusneuvosto kiinnittää edelleen huomionsa siihen, että kertomusvuotena kuntalain 27§ mukaisesti vanhusneuvostolle ei ole vielä taattu kaikin osin vanhuspalvelulain velvoittamaa mahdollisuutta vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, osallisuuden, elinympäristön, asumisen, liikkumisen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumisen taikka ikääntyneen väestön tarvitsemien palvelujen kannalta.